

چه کسانی گردشگری سیستان و بلوچستان را به «دُرک» فرستادند؟

گردشگری مهلک‌تر از موادمخدر!

زهرآ کشوری

دبیر زیست بوم

چندی پیش افرادی مسلح کپرهای گردشگری چابهار را آتش زدند و روپای حضور گردشگر را برای بومی‌هایش به خاکستر تبدیل کردند. آنها هیچ ابایی از کاری که می‌کردند، نداشتند. اول نگهبان را ترساندند و از او خواستند از کپرها دور شود و بعد کپر‌ها را به شعله‌های آتش سپردند. این نخستین بار نبود که کسانی در چابهار مخالفت خود را با حضور گردشگر در منطقه اعلام می‌کردند. در تعطیلات نوروز هم تک نخل «دُرک» را سر بردند. تک نخل درک قصه ویژه‌ای داشت، تک نخلی که پا در کویر داشت و چشم به ساحل دریای عمان دوخته بود. در ذهن بسیاری از گردشگران ایران، کویر هرگز راهی به ساحل دریا نداشت و دریا هیچ حرفی با کویر. اینجا اما سرزمین سیستان و بلوچستان است، کم شگفتی ندارد. استقبال ایرانی‌ها از درک باعث شد تا رئیس وقت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سال ۹۶ را سال گردشگری و سفر به سیستان و بلوچستان اعلام کرد. سیستان و بلوچستان برای قطب گردشگری شدن در ایران همه چیز داشت و هیچ چیز نداشت. همان‌طور که برای قطب تولید انرژی‌های پاک و هیچ چیز ندارد، برای قطب تولید انرژی‌های پاک و هیچ چیز ندارد، برای قطب گردشگری شدن در ایران همه چیز دارد و همین هم، بسیاری باز کردن گره‌های اقتصادی و امنیتی استان را در ورود گردشگر می‌دانستند و می‌دانند. خشک شدن هامون، از بین رفتن زمین‌های کشاورزی و هزار زخم دیگر باعث شده بسیاری راه مهاجرت را در پیش بگیرند، حتی آنجا که پلیس مرزی جلوی مهاجرت را می‌گیرد، اهالی از تاریکی شب استفاده می‌کنند و همه چیز را می‌گذارند و به سمت تهران، اصفهان، یزد، شیراز، گلستان و… می‌آیند. می‌آیند تا برای همیشه میهمان ناخوانده و حاشیه‌شین شوند اما زیر ماسه‌های بی‌تدبیری مسئولان در استان دفن نشوند. فقط در ۶ ماهه اول سال ۹۲ سه هزار نفر عطای داشته‌های سیستان و بلوچستان را به لقای ندانسته‌هایش بخشیدند و رفتند. آن هم در تنها ساحل کشور که به آب‌های آزاد راه دارد، چون همه چیز دارند و هیچ چیز ندارند…

در روزهای گذشته ۱۸۵۰۰ باله و قطعه کوسه خلیج فارس کشف و ضبط شد

کوسه ایرانی در تور قاچاقچیان قاتل

بیبا میرعقلمی

خبرنگار

سال‌ها است که کوسه‌های ایرانی به شکل غیرقانونی در خلیج‌فارس مئله می‌شوند تا در کشورهای شرق آسیا و با قیمتی ناچیز سوراوات سوپ («اله‌چینی») فراهم شود. هر باز نیز که خیر کشتار دسته‌جمعی کوسه‌ها منتشر می‌شود، مسئولان بار گناهان را به دوش نیروهای گارد ساحلی انداخته و از تعداد اندک نیروها به منظور پایش دقیق و دائمی سخن می‌گویند.

همین هفته گذشته بود که فرمانده انتظامی ویژه و پایگاه دریابانی کیش، از کشف محموله بزرگ باله‌های کوسه‌ماهیان در خطر انقراض توسط دریابانان کیش خبر داد. به گفته سرهنگ علی اصغر جمالی، دریابانان کیش حین گشت‌زنی در آب‌های حوزه استحفاظی، یک فرزند نلج دری را توقیف کرده و در نتیجه بازرسی‌های به عمل آورده، متأسفانه بیش از ۲۵۰۰ قطعه از انواع کوسه ماهیان کوچک و بزرگ در خطر انقراض، کشف و ضبط شد. در این خصوص ۵ نفر دستگیر و این فرزند نلج نیز توقیف شد. متأسفانه قیمت بالای باله کوسه‌ها و علاقه کشورهای شرق آسیا به آن، بلای جان این گونه‌های حیوانی شده و همه ساله تورهای زیادی را به جان این گونه در معرض انقراض انداخته است. باله کوسه در تایلند، هنگ‌کنگ و چین مشتریان پروپا قرصی دارد. سوپ باله نیز در میان چینی‌ها بسیار محبوب و صد البته بسیار گرانبهاتر است؛ همین امر نیز باعث شده تا آنها پول خوبی برای کوسه‌های ایرانی بدهند. صید

دار جز گردشگرانی که بیایند از بناهای تاریخی آن دیدن کنند، از ترکیه لباس و جواهر بخردن و ببرند؟ لباس و جواهری که سینما و تولیدات سینمایی این کشور به جهان معرفی می‌کند و مخاطبانش از آسیا تا امریکای لاتین را شامل می‌شود. کارشناسانی که دنبال توسعه گردشگری بودند، می‌دانستند زیرساخت‌ها برای پذیرایی آماده نیستند اما گردشگر با خود برکت می‌آورد. آنها اعتقاد دارند که اگر بتوانند تور‌ها را با قیمت پایین‌تر به سیستان و بلوچستان ببرند کم کم از رهگذر حضور گردشگر سرمایه‌گذاری برای زیرسازی و هموارسازی مسیر گردشگری هم شروع می‌شود اما از نظر سازمان هواپیمایی کنور و وزارت راه و… تنها مسئول گردشگری ایران سازمان بی‌پول و وزارتخانه بی‌برنامه و بی‌پول امروز بوده و است!

با وجود این داشته‌های تاریخی، طبیعی و مردم شناسی سیستان و بلوچستان آنقدر زیاد است که مردم به سمت این استان بروند و چابهار به یکی از شلوغ‌ترین مراکز گردشگری در

تعطیلات رسمی تبدیل شود اما آن تفکری که گردشگر را مهلک‌تر از موادمخدر در شرق ایران می‌داند اجازه نمی‌دهد گردشگری در این نقطه جان بگیرد، حتی به قیمت خالی شدن مرزها و مهاجرت مرداران! اوایل دهه ۹۰ بود که کمیت گردشگری و طبیعت‌گردی سازمان وقت میراث فرهنگی جمعی از خبرنگاران حوزه گردشگری و راهنمایان و آژانس‌سازان مطرح کشور را به خراسان جنوبی برد تا راه ورود گردشگر به کویر دیدنی دهلمس و روستاهای اطراف باز شود. روستاهایی که پس از هر طوفان زیر همان کوه بلوچستان نداشتند همان‌طور که در دیگر حوزه‌ها هم، تنها ساحل را رفته‌رفته آب‌های آزاد جهان کشور راه به جایی نبرد. برای همین است که در روز دهمتگیر نشده بودند.

آن جمع گردشگری در سفرش با استاندار وقت هم دیدار کرد. استاندار آب پاک‌ی را روی دست همگان ریخت و گفت: «گردشگر خط قرمز ماست». درست همان زمان که مسئول امور عشایری استان در گفت‌وگو با «ایران» هشدار

- دوشنبه ۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۱
- سال بیست و هشتم
- شماره ۷۹۰۸

حیات سیستان در گرو حیات هامون

زهرا قریشی

دانش‌آموخته‌دیپلماسی

آب وهیدروپلینیک

تجربه تاریخی نشان داده است که هرگاه در سیستان اراده محلی برای دریافت آب شکل گرفته است، دولت مرکزی نسبت به درخواست خطه با ارزش شرق کشور بی‌تفاوت نبوده و تأمین آب این منطقه را در دستور کار خود قرار داده است. برای نمونه یکی از علل عمده انعقاد معاهده ۱۹۷۳ (۱۳۵۲ شمسی) ایران و افغانستان بر سر رودخانه هیرمند، مطالبه‌گری

گسترده مردم سیستان از سال ۱۹۵۲ (۱۳۳۱ شمسی) بوده است. این مطالبه‌گری در آن دوره توانست به نیاز مربوطه در آن دوره (تأمین آب برای شرب و زراعت) پاسخ دهد. اما در سال ۲۰۲۲ نیاز منطقه چیست؟ و راهکار محلی تأمین این نیاز چگونه است؟ در این سال‌ها مهم‌ترین نیاز منطقه سیستان «تأمین حقایه محیط زیست» است.

از بین رفتن و خشک شدن تالاب‌های هامون در خلال چند دهه گذشته متأسفانه ساختار اجتماعی منطقه سیستان را با تغییرات اجتماعی مواجه کرده است. زیرا تالاب‌های بین‌المللی هامون به لحاظ اقتصادی، امنیتی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌بومی و حیاتی برای منطقه سیستان ارزشمند هستند. ارزش بین‌المللی تالاب‌های هامون، به‌عنوان بزرگ‌ترین دریاچه آب شیرین شرق فلات ایران و یکی از سایت‌های ثبت‌شده در کنوانسیون رامسر، در آن است که می‌تواند با فصل مشترک فعالیت سازمان‌های بین‌المللی مرتبط باشد و توجه جهانیان را به منطقه جلب کند و نمونه آن کمک ۱۰ میلیون یورو توسط سازمان ملل و اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۰ برای احیای تالاب‌های هامون است. در ارزش فرهنگی تالاب هامون می‌توان به اهمیت مذهبی، تاریخی و فرهنگی-اجتماعی هامون سرزنده که باعث هویت دادن به مردم سیستان، افزایش ارتباط عاطفی مردم و حفظ روحیه مشارکت، آرامش روح و روان، سرزندگی و نشاط مردم، افزایش امید به زندگی، افزایش روحیه شکرگزاری و عبودیت و تأثیر بر رفتار و کردار مردم بومی می‌شود، اشاره کرد. ارزش اقتصادی تالاب‌های هامون و تولیدات حاصل از آن مطابق برآورد سال ۱۳۸۵ دریاچه هامون چیزی حدود ۳۳۱ میلیارد تومان بوده است. ایجاد اشتغال با توسعه گردشگری بویژه طبیعت‌گردی، توسعه کشاورزی، صنایع دستی (صنایع‌ربافی)، صید و صیادی، دامداری و تأمین علوفه و تأمین برخی گیاهان دارویی که می‌توانند بار اقتصادی زیادی را از دوش دولت و اقتصاد کشور بردارند از جمله فعالیت‌های اقتصادی وابسته به هامون است. در خصوص ارزش امنیتی، قابل ذکر است که تالاب‌های هامون عامل افزایش ارتباطات مرزی و جلوگیری از ناامنی فیزیکی در منطقه بوده‌اند. با از بین رفتن تالاب هامون درگیری‌های مرزی میان مردمان محلی تشدید شده است. از بین رفتن این تالاب‌ها منجر به مهاجرت مردم از منطقه شده است که خالی شدن منطقه مرزی از سکونت تبعات امنیتی برای نوار شرقی کشور ایجاد کرده است. در حالی که وجود تالاب‌های هامون از مهاجرت اهالی سیستان ممانعت می‌کرد. همچنین از بین رفتن تالاب هامون سبب شده است که برای حفاظت از دایک مرزی ناسازگار با محیط زیست ، دیوار مرزی ایجاد شود که از ورود همان اندک آبی که افغانستان به ایران رهاسازی می‌نماید نیز ممانعت شود.

ارزش اجتماعی تالاب هامون در وجود بهره‌برداران پرشمار از این تالاب و ممانعت از مهاجرت اهالی سیستان است که باعث ماندگاری مردم در منطقه شده و از ناهنجاری‌های اجتماعی به اثر شغل‌های کاذب جلوگیری می‌کند. همچنین حفظ ذخایر ژنتیکی، حفظ تنوع زیستی (فون و فلور)، تغذیه آب‌های زیرزمینی، تأمین آب شرب دام‌ها، محل زمستان‌گذرانی پرندگان مهاجر، محل زیست ماهیان و سایر آبزیان و پناهگاه حیات وحش از ارزش‌های زیست‌بومی تالاب‌های هامون است. از سویی دیگر، تالاب هامون با ظرفیت پذیرش سیلاب‌های بالادست باعث تثبیت خاک، جلوگیری از آتش‌سوزی، کاهش ریزگردها و گرد و غبار، جذب آلاینده‌ها برای تلطیف هوا و کاهش بیماری‌های گوارشی، چشمی، تنفسی می‌شود که این دسته از ویژگی‌ها مربوط به ارزش حفاظتی آن است. از این‌رو، تأمین حقایه زیست‌محیطی تالاب‌های هامون برای حفاظت و مصرف پایدار، متصفانه و صلح‌آمیز آب توسط انسان و اکوسیستم برای حفظ جامعه و محیط پیرامونی از آسیب قابل توجه فراوانی برخوردار است که با از بین رفتن و خشک شدن تالاب‌های هامون در خلال چند دهه گذشته در اثر توسعه فناوری‌های ناسازگار با بستر اجتماعی و کنترل منابع آبی ورودی به این تالاب‌ها این ارزش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌بومی و حیاتی دچار تغییر شده‌اند.

راهکار محلی تأمین نیاز زیست‌محیطی به‌عنوان مهم‌ترین مسأله حال حاضر سیستان، در دو سطح قابل بحث است: یک- شکل‌گیری مطالبه مردمی و دو- برهیزر سیاسیون از فرصت‌سازی و دادن وعده‌های رای‌ساز و بدون نتیجه. مردم سیستان با مطالبه نیاز اصلی خود (تأمین آب زیست‌محیطی) باید صدای خود را به گوش تهران برسانند و پژوهشگران باید صدای مردم مظلوم سیستان در فضای بین‌المللی و ملی باشند. نمایندگان مجلس و فرمانداران باید عزم خود را جزم کرده و اجازه انجام اقدامات پویولیستی به همتاهای خود ندهند. این دو سطح اقدامات منجر خواهد شد که مطالبه حقایه محیط زیستی هامون به‌طور جدی در دستور کار دولت قرار گیرد، دولت‌مردان به اقدامات کم و کوتاه مدت محدود نشوند، پیگیری حقایه سیستان با تغییر دولت‌مردان از دستور کار خارج نشود و با ورود دولت جدید به مسأله رای‌ساز هم تبدیل نشود. زیرا حیات سیستان در گرو حیات هامون است.

جاده سفر گردشگری ایران به مالزی دوطرفه شود

رئیس هیأت مدیره انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی ایران به مدیرکل گردشگری مالزی پیشنهاد داد تور مشترک سفر به ایران و مالزی برای گردشگران قطری و عمانی تعریف شود. این پیشنهاد با واکنش مسئولان گردشگری مالزی روبه‌رو شد و آنها از درخواست بالای مسافران مالزی برای سفر به ایران خبر دادند.

«حرمت‌الله رفیعی» درخواست کرد: از مالزی می‌خواهیم جاده سفرها را دوطرفه کند، یعنی همانقدر که برای جذب مسافر ایرانی تلاش می‌کند، کمک کند مردم مالزی هم به ایران سفر کنند. از طرفی، با توجه به برنامه مالزی برای بازاریابی گسترده در عمان و قطر می‌توان با ایران توره‌های مشترک تعریف کرد تا عمانی‌ها و قطری‌ها در حین سفر به مالزی چند روزی هم در ایران بمانند.

عبدالوهاب، مدیرکل گردشگری مالزی در پاسخ گفت: برای مالزیایی‌ها ایران کشور جذابی است. حتماً این شرایط در گردشگری ایران و مالزی می‌تواند دوجانبه و جذاب باشد.

نظام حلیم، کاردار سفارت مالزی در تهران نیز گفت: از سمت مالزی درخواست‌های زیادی برای سفر به ایران وجود دارد و سؤال‌های زیادی درباره امنیت، زیرساخت و هتل در ایران می‌شود و این ظرفیت زیاد است. همان‌طور که مالزی تلاش می‌کند به استاندارد بین‌المللی دست‌یابد ایران هم باید تلاش کند.

منوهران پریاسامی، مدیرکل ارشد قاره آسیا و آفریقا در وزارت گردشگری مالزی نیز گفت: برای تسهیل شرایط سفر یکسری قرارداد با هواپیمایی امارات و قطر امضا شده است که از کل خاورمیانه به مالزی پرواز دارند که می‌توان ارتباط پروازی بین ایران و مالزی را از طریق این شرکت‌های هواپیمایی برقرار کرد. تأکید ما فقط روی پروازهای مستقیم نیست.

سایر آبزیان، تنوع‌زیستی و تعادل اکولوژیک دریا را کنترل می‌کند. در حقیقت این گونه‌ها، در اقیانوس‌ها نقش جا‌بربرقی را ایفا کرده و محیط را متعادل نگه می‌دارند.

به گفته این مقام مسئول ، فروش فیله کوسه با دوز و تلک در بازارهای داخلی نیز در جریان بوده و به‌عنوان شیرماهی به مردم فروخته می‌شود. حتی فیله کوسه به جای ماهی هور یا زرده هم به صورت تُن و در بازار توزیع می‌شود. او همچنین یاد‌آوری می‌کند که گوشت ماهی‌های تن، قرمز است و هر تنی که از گوشت سفیدی تشکیل شده احتمالاً فیله کوسه یا ماهی دیگری است.

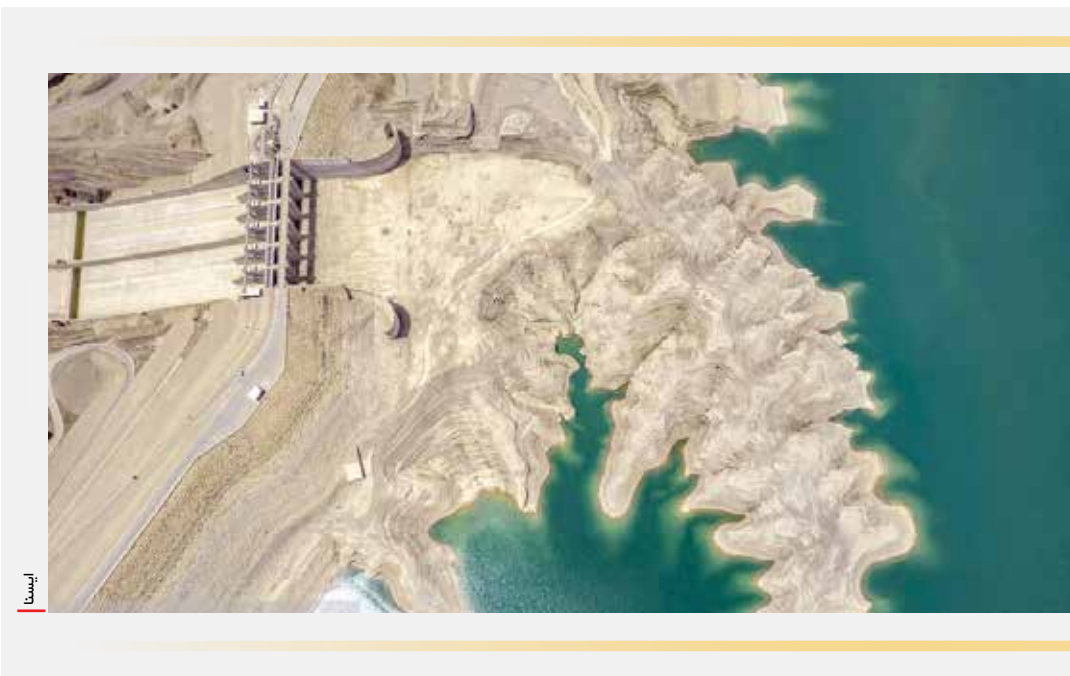
وی یکی از دلایل شکار کوسه‌های در معرض انقراض را عدم وجود یگان ساحلی دریا از سوی سازمان حفاظت محیط‌زیست دانسته و می‌گوید: دستگاه‌های درگیر با دریا باید با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست یک یگان دریایی برای حفاظت خلیج‌فارس ایجاد کنند. او درباره چرایی و چگونگی صدور باله کوسه به کشورهای آسیای شرقی با وجود ممنوعیت شکار کوسه هم می‌گوید: «چند سال پیش گمرک تهران مجوز صادرات باله کوسه را داد. من در نامه‌ای خواستار توضیح سازمان شیلات مبنی بر چرایی صادرات باله کوسه باوجود ممنوعیت شکار آن شدم؛ اما شیلات پاسخی به نامه ممنوعیت شکار کوسه نداد.»

همچنین روز گذشته داوود میرشکار رئیس اداره کل حفاظت محیط‌زیست سیستان و بلوچستان از کشف و ضبط ۱۶ هزار باله و قطعه کوسه قاچاق در چابهار خبر داد.

شکار و کوسه‌ها را تحت اختیار و مالکیت خود بگیرند. آنها معتقدند این افراد، ایرانیان با نفوذی هستند که توانسته‌اند کشتی‌های خارجی را تحت مالکیت خود در آورده و به صیدهای غیرقانونی در خلیج‌فارس بپردازند.

با وجود حجم بالای کشتار بی‌رحمانه کوسه‌ها در خلیج‌فارس و فضای بالای اعتراضی در فضای مجازی، «افشین عسگری»، مسئول دریایی اداره کل حفاظت محیط‌زیست هرمزگان در گفت‌وگو با «ایران»، هرگونه اطلاع‌رسانی درخصوص این قتل‌عام را به پایان مراحل دادرسی در قوه قضائیه موکول کرده و می‌گوید: اداره حفاظت محیط‌زیست منطقه، درخواستی مبنی بر اطلاع‌رسانی از کشف محموله بزرگ باله‌های

ایستا